

LIFE – keskkonna- ja kliima- projektide toetusprogramm

LIFE programm on Euroopa Komisjoni toetuskeem, millega rahastatakse keskkonna- ja kliimaprojektide Euroopa Liidus (EL). Programmiga alustati 1992. aastal ning 25 aasta jooksul on toetust saanud ligikaudu 4500 projekti. See on ainuke otseselt keskkonnale suunatud programm, mis toetab liidu keskkonnapoliitika arengut ja elluviimist.

Aastad 2014–2020

Praeguste aastate eelarve on 3,46 miljardit eurot, mis on suurem kui kunagi varem. LIFE programm jaguneb kaheks allprogrammiks: **keskkond ja kliima**, mis omakorda jagunevad prioriteetseteks valdkondadeks.

Keskkonna allprogrammis on aastateks 2014–2020 kehtestatud riiklikud eelarved. Eesti riiklik eelarve nelja aasta peale on 9 577 621 eurot. Alates 2018. aastast riiklikud eelarved kaotatakse ning kõikidele liikmesriikidele kehtestatakse ühine eelarve. See tähendab, et kõik toetuslused konkureerivad omavahel.

Kliima allprogrammis ei ole riiklikke eelarveid ning kogu perioodi vältel konkureerivad kõik EL toetuslused omavahel. Kliima allprogramm pakub uut ja ainulaadset võimalust ELi kliimapoliitika rakendamise toetamiseks.

Sõltuvalt projekti olemusest on LIFE programmiist toetamisel võimalik valida eri projektitüüpide vahel, millest levinumad on:

Parimaid tavasid järgivad projektid rakendavad asjakohaseid, kulüühisaid ja eesrindlikke tehnikaid, meetodeid ja lähenemisviise.

Näidisprojektid juurutavad, testivad, hindavad ja levitavad uusi või tundmatuid meetmeid, metoodikaid või lähenemisviise.

Katseprojektid rakendavad varem või mujal katsetamata tehnikat või meetodit, mis võrreldes praegu parimate tavadega võivad anda keskkondlikke või kliimaatilisi eeliseid.

- Projekti, mis aitavad kaasa kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks (uued süsteemid, tehnoloogiad, meetodid jmt)

- Projekti, millega parandatakse vastupanuvõimet kliimamuutuste suhtes

- Projekti, millega toetatakse välja strateegiaid või tegevuskavasid kliimamuutustega kohanemiseks

- Teabe-, teabevahetus- ja teadlikkuse tõstmise kampaaniad: kliimamuutuste leevendamise kliimamuutustega kohanemine

* Projektide toetusmäär on kuni 60%, välja arvatud esmatähtsate liikide ja elupaigatüüpide puhul, mille toetusmäär on kuni 75%

Teabe, teadlikkuse tõstmise ja teabe levitamise projektid toetavad teabe ja teadlikkuse edastamist ja levitamist keskkonna ja kliimateemete programmi kohta.

Taotlemine

Toetusvoor kuulutatakse välja kevadel (mais-juunis) ning taotlusi on võimalik esitada üks kord aastas (üldjuhul sügisel). Vaatamata sellele, et taotluse esitamise tähtaeg on sügisel, tuleks juba varakult projektide peale mõtlema hakata. Taotluse koostamine, partnerite ja omafinantseeringu leidmine võib võtta palju aega.

Kõik taotlused esitatakse läbi e-taotluse süsteemi otse Euroopa Komisjonile. Tegu on otsustamisega, mida Eesti ametiasutused ei vahenda.

Taotluse võib esitada eesti kee-

Veerandsaja aasta jooksul on programmi toetust saanud 34 Eesti projekti (EL toetus kokku 21 mln eurot) ning lisaks sellele on Eestist pärit asutused osalenud partnerina 22 projektis. Mitmed Eestis elluviidud LIFE projektid on tähelepanu pälvinud Euroopa Liidu üleselt ning valitud ka parimate projektide hulka.

Parima projekti tiitliga on 2009. aastal tunnustatud keskkonnaministri ühine projekt **Balrit**. Projekti eesmärk oli Eesti ja Soome väikeste isoleeritud harivesiliiku asurkondade säilitamine ning liigi soodsa seisundi tagamine.

Lisaks on parima projekti tiitli-

ga 2010. aastal tunnustatud Eesti ornitoloogialühingu projekt **Eagle-life**, mille eesmärk oli parandada must-toonekure, väike-konnakotka ja suur-konnakotka looduskaitselist seisundit ning tagada nende püsijäämine Eestis. Lisaks looduskaitsetele tegevustele nagu luhtade hooldamine, liikide seire, metsamaade riigile ostmise ja maamägede teavitamine, paigaldati projekti raames pesakaamerad, mis osutasid väga populaarseks (kokku 8,3 mln vaatamist).

Parimatest parima tiitliga pärjati 2013. aastal Eesti loodushoiu kes-

kuse projekt **Happyfish**, mille raa-

- vesi, ülejäättused ja põud
- mere- ja rannikualade
- majandamine
- veemajandus, jäätmed ja ringmajandus
- mullastik, metsad, õhk
- müra, kemikaalid, tööstusmeetused
- ressursitõhusus

- Natura 2000 alad, merekeskkond
- loodusdirektiivi liigid ja elupaigatüübid
- ohustatud liigid
- tegevuskavade elluviimine
- ökosüsteemide taastamine
- roheline taristu
- võriliigid

- teabe-, teabevahetus- ja teadlikkuse tõstmise kampaaniad: jäätmed, vesi, ressursitõhusus, loodus ja bioloogiline mitmekesisus, mullastik, metsad, õhk, roheline ring-majandus, kemikaalid, müra jm

infot programmi ja taotlemise tingimuste kohta. 2017. aasta taotlusvoor kuulutatakse välja eeldatavalt mais-juunis ning info selle kohta pannakse kodulehele.

Samuti töötavad Keskkonnaministeeriumis LIFE programmi kontaktisikud, kes annavad taotlejatele nõu ja vajalikku informatsiooni, selgitavad LIFE programmi tingimusi või aitavad lahendada muid taotlemisega seotud probleeme. Kontaktid on koduleheküljel.

Lisaks korraldab Keskkonnaministeerium LIFE programmi toel üle Eesti linnades LIFE programmi tutvustavaid infopäevi. Veebruaris toimub kolm infopäeva ning aasta jooksul on plaanis korraldada veel vähemalt neli infopäeva. Lisaks infopäevadele korraldatakse taotluse koostamise koolitusi.

TIMO KARK

Lisaks looduskaitsetele projektidele on Eestis ellu viidud ka mitmeid keskkonnamääratelt projektide. Üheks mahukamaks ja tähelepanuväärivamaks projektiks viimastel aastatel on olnud Eesti Energia projekt **Osamat** (kogueelarve 2,4 mln eurot). Tegu on pilootprojektiga, mille eesmärk oli tõestada, et põlevkivituhka ehk jäädet on võimalik püsitada tee-ehituses. Kuna Eestis põletatakse igal aastal umbes 11 mln tonni põlevkivi, siis sellest tekkinud jäätmel on tõsine keskkonnaprobleem, millele tuleb leida parem lahendus kui lihtsalt nende ladestamine. Projekti esimesed etapid leidsid aset Soomes Rambolli laborites, kus katsetati tuhasegusid, mis oleksid ehituses kasutatavad pinnase tugevdamisel. Kahe stabiliseerimistehnoloogia testimiseks valiti välja kaks teelõiku – Narva–Mustajõe teelõik Ida-Virumaal ning Simuna–Vaiatu maantee Lääne-Virumaal. Katsetõituk on andnud kindlust, et põlevkivituhk on väärtuslik ehitusmaterjal. LIFE kodulehel (life.envir.ee) on viide andmebaasile, kust on leitavad kõik LIFE programmiist toetust saanud projektid.

Fotod: Merike Linnamägi

LIFE programmi olulisemad eesmärgid on:

- aidata kaasa ressursitõhuse, vähese CO₂-heitte ja kliimamuutustele vastupanuvõimelise majanduse saavutamisele;
- aidata kaasa keskkonna kaitsemisele ja keskkonna kvaliteedi parandamisele;
- aidata kaasa bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamisele ja ümberpööramisele, sealhulgas Natura 2000 võrgustiku toetamisele ning ökosüsteemide seisukorra halvenemise vastu võitlemisele;
- tõhustada liidu keskkonna- ja kliimapoliitika ning vastavate õigusaktide väljatöötamist ja elluviimist;
- toetada keskkonna- ja kliimavaldkonna paremat juhtimist kõikidel tasanditel, samuti kodanikuühiskonna, vabalihenduste ja kohalike osalejate suuremat kaasamist;
- toetada Euroopa Liidu seitsmenda keskkonnalaase tegevusprogrammi aastani 2020 elluviimist.

KESKKONNAMINISTEERIUM

Tule LIFE programmi tutvustavale infopäevale!

Infopäevad toimuvad:

2. veebruaril kell 13 Tartus

Domus Dorpatensis

8. veebruaril kell 13 Rakveres

Aqva Hotel & Spaas

16. veebruaril kell 13 Pärnus

Strand Spa & Konverentsihotellis

Registreerimine ja lisainfo programmi kohta kodulehel life.envir.ee.

Tule tutvustavale infopäevale lähemalt programmi võimalustega. See võib olla sobiv toetusmeede just sinu ideele.

LIFE Eestis